

Når det er svært at være ung i DK

– unges trivsel og mistrivsel i tal

Resumé

Når det er svært at være ung i DK – unges trivsel og mistrivsel i tal
Resumé

© Forfatterne og Center for Ungdomsforskning 2010

Grafisk design: Niels-Henrik M. Hansen, Center for Ungdomsforskning

Resumé af

'Når det er svært at være ung i DK. Unge mistriivsel og trivsel i tal'

I rapporten *Når det er svært at være ung i DK – unges trivsel og mistriivsel i tal* offentliggør Center for Ungdomsforskning resultaterne af en stor videnskabelig spørgeskemaundersøgelse om trivsel og mistriivsel blandt 15-24-årige unge i Danmark. Rapporten indgår i det treårige forskningsprojekt *Når det er svært at være ung i DK*, som Center for Ungdomsforskning udfører med støtte fra Egmont Fonden.

Rapporten bygger på telefoninterviews med 3.481 unge, der udgør et repræsentativt udsnit af alle 15-24-årige unge i Danmark.

I rapporten forfølges de unges trivsel og mistriivsel gennem to spor:

- 1) Et spor, der undersøger de *unges subjektive trivsel*. Her har de unge svaret på spørgsmål, hvor de selv har fået mulighed for at give udtryk for, om de trives med sig selv og deres liv.

Spørgsmålene i det subjektive spor vedrører de unges vurdering af følgende spørgsmål:

- a. Hvordan deres liv er lige nu – sådan alt i alt?
  - b. Hvor ofte de føler, at de har problemer, der gør det svært at klare hverdagen?
  - c. Hvordan deres selvtillid er?
  - d. Hvor populære de er i forhold til andre på deres egen alder?
- 2) Et spor, der undersøger *trivslen i de unges adfærd*. Her har de unge svaret på spørgsmål om deres handlinger og orienteringer i forskellige områder af hverdagslivet, hvor trivsels- og mistriivelsesproblematikker er blevet analyseret frem.

De områder, der belyses i adfærdssporet, er:

- a. Helbred og stress
- b. Mobning
- c. Ensomhed
- d. Selvmordstanker og selvmordsforsøg
- e. Cutting
- f. Krop og ydre
- g. Seksualitet

- h. Rusmiddelbrug
- i. Kriminalitet

I rapporten analyseres trivselstilstanden i de to spor både hver for sig og i sammenhæng med hinanden.

I det følgende gennemgås først resultaterne af den subjektive trivsel (punkt 1) og den adfærdsrelaterede trivsel (punkt 2). Til sidst fremdrages sammenhængene mellem de to trivselsspor (punkt 3).

Resultater

1) De unges subjektive trivsel

- *Positivt*: En klar majoritet af de unge svarer positivt på alle fire spørgsmål om subjektiv trivsel: Ca. 80 pct. af de unge angiver, at deres liv lige nu er godt eller meget godt, at de sjældent eller aldrig har problemer, der gør det svært for dem at klare hverdagen, og at de er lige så populære som andre jævnaldrende unge. Lidt over 70 pct. svarer, at de har høj eller meget høj selvtillid. Halvdelen af alle de unge har svaret positivt på alle fire spørgsmål. En tredjedel har svaret positivt på tre spørgsmål. Det er oftest selvtilliden, disse unge ikke vurderer højt.
- *Negativt*: En lille minoritet af de unge svarer direkte negativt på spørgsmålene om subjektiv trivsel: 3 pct. angiver, at deres liv er dårligt eller meget dårligt, ca. 9 pct. siger, at de ofte eller altid har problemer, der gør det svært for dem at klare hverdagen, 6 pct. angiver, at deres selvtillid er lav eller meget lav, og ca. 7 pct. svarer, de er mindre populære end andre unge. Hele 80 pct. af de unge har ingen negative svar overhovedet. Kun en promille af de unge svarer negativt på alle fire spørgsmål, og ganske få pct. svarer negativt på to og tre spørgsmål.
- *Køn*: Der er flere unge mænd (57 pct.) end kvinder (50 pct.), der har en positiv vurdering af alle fire spørgsmål. Der er også flere unge mænd, der har tre positive vurderinger. Samtidig har flere unge kvinder end mænd direkte negative besvarelser. Kvinderne svarer især negativt på spørgsmålene om deres evne til at håndtere problemer i hverdagen og selvtillid.
- *Etnicitet*: Det at have etnisk minoritetsbaggrund har kun lille betydning for de unges svar på spørgsmålene om subjektiv trivsel. Den eneste signifikante forskel er, at unge med etnisk minoritetsbaggrund både føler sig mere og mindre populære end andre unge på deres egen alder.
- *Social status*: Det har ikke afgørende betydning for den subjektive trivsel, hvilken uddannelse eller beskæftigelse, de unge er i gang med. Til gengæld forværres den subjektive trivsel markant ved ledighed. Langt færre ledige unge har positive svar og flere har negative svar: Ca. 60 pct. af de ledige unge svarer, at deres liv er godt eller meget godt, at de sjældent eller aldrig har problemer, der gør det svært at klare hverdagen, og at deres selvtillid er høj eller meget høj. 76 pct. af de unge ledige svarer, at de er lige så populære som andre unge på deres

egen alder. Samtidig svarer 9 pct., at deres liv er dårligt eller meget dårligt, ca. 15 pct. at de har lav eller meget lav selvtillid, ca. 15 pct. at de ofte har problemer, der gør det svært at klare hverdagen, og 12 pct., at de er mindre populære end andre jævnaldrende unge.

- *Skelsættende oplevelser i livet:* Erfaringer med incest, seksuelle overgreb, vold i familien og forældres afhængighed af rusmidler slår meget negativt igennem i forhold til alle fire spørgsmål om subjektiv trivsel. At have oplevet selvmord i den nærmeste familie slår negativt igennem i forhold til alle spørgsmål bortset fra spørgsmål om livet nu og her. Det at have oplevet livstruende sygdomme og dødsfald i den nærmeste familie slår primært igennem i forhold til ofte at have problemer, der gør det svært at klare hverdagen.

2) Trivsel og mistrivsel i de unges adfærd

Helbred og stress

- *Positivt:* Ca. 80 pct. af de unge angiver, at deres helbred er godt eller meget godt, ca. 55 pct. svarer, at de sjældent eller meget sjældent føler sig stressede, og 71 pct. oplever sjældent eller aldrig, at de ting, de foretager sig i hverdagen, er meningsløse. 47 pct. oplever sjældnere end ugentligt at have en af følgende tilstande – mavepine, hovedpine, muskelsmerter, søvnproblemer eller angst.
- *Negativt:* Ca. 6 pct. angiver, at de har et dårligt eller meget dårligt helbred, 21 pct. føler sig ofte eller altid stressede, mens ca. 12 pct. ofte eller altid oplever de ting, de foretager sig i hverdagen, som meningsløse. 53 pct. af de unge oplever enten mavepine, hovedpine, muskelsmerter, søvnproblemer, koncentrationsbesvær eller angst mindst én gang om ugen.
- *Køn og alder:* Kvinderne og de ældste unge oplever dårligere helbred og mere stress, mens de yngste unge oplever mere meningsløshed. Mændene er en anelse mere tilbøjelige til ofte at have koncentrationsbesvær. Der er dobbelt så mange kvinder som mænd, der ofte oplever muskelsmerter og hovedpine. Også flere unge kvinder end mænd oplever også mavepine og angst.
- *Etnicitet:* Der er ikke forskelle på den helbredsbedømmelse, som foretages af unge med etnisk minoritetsbaggrund og af alle de unge i undersøgelsen. Men unge med etnisk minoritetsbaggrund er langt mere tilbøjelige til at angive, at de ofte eller altid føler sig stressede. Næsten halvdelen af de unge kvinder med etnisk minoritetsbaggrund angiver, at de ofte eller altid føler sig stressede mod kun en fjerdedel af alle de unge kvinder i undersøgelsen. De unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund ligger lavere, men overgår alle de unge kvinder i undersøgelsen og er langt over niveauet for alle de unge mænd.
- *Social status:* Ca. 16 pct. af de ledige angiver, at deres helbred er dårligt eller meget dårligt, hvilket er næsten tre gange så mange som af alle de unge. Der er dog også en forhøjet andel af de unge på erhvervsskolerne, der har dårligt helbred. Der er flest unge på gymnasierne, der ofte eller altid er stressede. Her kommer de ledige ind på en andenplads.

Mobning

- *Positivt*: Ca. 49 pct. af de unge er aldrig blevet mobbet i deres skoletid, og 53 pct. har aldrig selv været med til at mobbe andre i løbet af skoletiden. 29 pct. af de unge er hverken blevet mobbet eller har været med til at mobbe andre.
- *Negativt*: Ca. 19 pct. er ofte blevet mobbet i løbet af deres skoletid, og 5,5 pct. har ofte mobbet andre. Ca. 26 pct. har både mobbet andre og er selv blevet mobbet.
- *Køn*: Lidt flere kvinder end mænd er aldrig blevet mobbet, men flere kvinder end mænd er ofte blevet mobbet. Langt flere mænd end kvinder har været med til at mobbe, og flere mænd end kvinder har ofte været med til at mobbe.
- *Etnicitet*: Unge med etnisk minoritetsbaggrund angiver i ringere grad end andre unge, at de ofte er blevet mobbet i løbet af deres skoletid, og det er særligt de unge mænd, der skiller sig ud i en positiv retning.
- *Social status*: De ledige unge er mest ramt af mobning, derefter kommer de unge i arbejde og de unge på erhvervsuddannelserne.

Ensomhed

- *Positivt*: Næsten 78 pct. fortæller, at de sjældent føler sig isolerede fra andre, ca. 66 pct. fortæller, at de sjældent savner nogen at være sammen med, og ca. 88 pct. siger, at de sjældent savner nogen at være sammen med. Næsten 57 pct. svarer 'sjældent' til at have haft alle tre ensomhedsfølelser. Langt de fleste unge angiver endvidere, at de har mindst tre venner og to voksne at tale med, hvis de har personlige problemer, og 63 pct. angiver, at de taler med deres venner, når de har personlige problemer. 55 pct. taler med deres forældre.
- *Negativt*: 5 pct. føler sig ofte isolerede fra andre, ca. 9 pct. savner ofte nogen at være sammen med, mens ca. 2 pct. ofte føler sig holdt udenfor. Hver tiende ung har ofte én af ensomhedsfølelserne, næsten 3 pct. har ofte to af følelserne, mens under 1 pct. ofte har alle tre følelser. Unge, der har givet udtryk for, at de ofte har mindst én af de tre ensomhedsfølelser, har en øget tilbøjelighed til at angive, at de ikke har nogen venner eller voksne at betro sig til, hvis de har personlige problemer.
- *Køn*: Lidt flere kvinder end mænd føler sig ofte isolerede og holdt udenfor. Lidt flere af de ældste unge end af de yngste unge savner ofte nogen at være sammen med. Til gengæld er der lidt flere af de yngste unge, der ofte føler sig holdt udenfor.
- *Etnicitet*: Etnisk minoritetsbaggrund ser ikke ud til at have indflydelse på oplevelsen af ensomhed.
- *Social status*: De ledige unge er mest ensomme, derefter kommer de unge på erhvervsuddannelserne og de unge i arbejde.
- *Skelsættende oplevelser*: Det at have været udsat for vold og oplevet vold i familien virker massivt ind på følelsen af isolation. Også forældres afhængighed af rusmidler, psykiske problemer i familien og det at have været udsat for incest/sekstuel overgreb påvirker tydeligvis følelsen af isolation negativt. Forældres skilsmisser, dødsfald og livstruende sygdom virker også negativt ind.

Selv mordstanker og selvmordsforsøg

- *Positivt*: Lidt under 84 pct. af alle de unge har aldrig overvejet at tage deres liv. Trefjerdedel af de unge, der har overvejet at tage deres liv, har aldrig forsøgt at gøre det.
- *Negativt*: Lidt under 17 pct. af de unge har på et tidspunkt i livet overvejet at tage deres liv. En fjerdedel af de unge, der har overvejet at begå selvmord, har også forsøgt at tage deres liv, hvilket svarer til 4 pct. af alle de unge i undersøgelsen. Ca. 2 pct. har forsøgt at gøre det én gang, mens ca. 2 pct. har forsøgt at gøre det flere gange. De unge forklarer det med, at de oplevede deres liv som meningsløst. Hver femte angiver, at de ønskede at dø.
- *Køn*: Lidt under 20 pct. af de unge kvinder har overvejet at tage deres liv, mens det samme er tilfældet for lidt under 14 pct. af de unge mænd. En fjerdedel af begge køn med selvmordsovervejelser har forsøgt at tage deres liv, hvilket svarer til lidt under 5 pct. af alle de unge kvinder og lidt over 3 pct. af alle de unge mænd.
- *Etnicitet*: De unge kvinder med etnisk minoritetsbaggrund har en øget tilbøjelighed til at have overvejet selvmord. Det gælder for 31 pct. af disse unge kvinder mod lidt under 20 pct. af alle de unge kvinder.
- *Social status*: 33 pct. af de ledige unge har overvejet selvmord, hvilket er markant højere end blandt alle unge. Men også tallene for unge på erhvervsuddannelserne, de unge i arbejde og på videregående uddannelser ligger over tallet for alle unge.
- *Skelsættende oplevelser*: Det at have været udsat for skelsættende oplevelse øger uden undtagelse tilbøjeligheden til at have overvejet selvmord. Tallene for de unge, der har været udsat for incest, ligger næsten fire gange over tallet for alle unge. Tallene for unge, der har været udsat for eller oplevet vold i familien, er mere end dobbelt så høje som tallene for alle unge. Forældres rusmiddelbrug og psykiske problemer øger også risikoen for selvmordsovervejelser betydeligt.

Cutting

- *Positivt*: Ca. 91 pct. af de unge har aldrig skåret i sig selv.
- *Negativt*: Ca. 9 pct. af de unge har skåret i sig selv. Ca. 1 pct. har gjort det indenfor det seneste år. Ca. 71 pct. har gjort det mere end én gang. Det svarer til lidt over 6 pct. af alle unge i undersøgelsen. For 86 pct. af de unge er det mere end et halvt år siden, de sidst har cuttet sig. Den hyppigst angivne grund til at gøre det er ønsket om at flygte fra personlige problemer. Mindre end 3 pct. angiver, at de ønskede at dø. Ca. 41 pct. angiver, at de oplever lettelse, efter de har cuttet sig. Ca. 17 pct. oplever skam.
- *Køn og alder*: Næsten dobbelt så mange unge kvinder som mænd har cuttet sig (ca. 11 pct. mod ca. 7 pct.), og dobbelt så mange unge kvinder som mænd har gjort det indenfor det seneste år (ca. 1 pct. mod 2 pct.). Det mest normale for begge køn er at have cuttet sig tre eller flere gange. En større andel af de unge kvinder end af de unge mænd har gjort det to gange, mens en større andel af de unge mænd end af de unge kvinder har gjort det én gang. Undersøgelsen peger på, at cutting overvejende finder sted blandt de 15-19-årige i undersøgelsen.
- *Etnicitet*: Der er ingen særlige sammenhænge mellem cutting og etnisk minoritetsbaggrund.

- *Social status:* Cutting er mest udbredt blandt de unge ledige (3 pct.), derefter kommer de unge i grundskolen (over 2 pct.).
- *Skelsættende oplevelser:* Bortset fra dødsfald i familien øger alle de skelsættende oplevelser risikoen for at have skåret i sig selv. Det gælder dog især det at have været udsat for incest/seksuelt overgreb og det at have været udsat for eller oplevet vold i familien. Unge med disse skelsættende oplevelser har ca. tre gange så stor sandsynlighed for at have cuttet sig som alle de unge.

Krop og ydre

- *Neutralt:* Ca. 85 pct. af de unge tillægger udseendet nogen, stor eller meget stor betydning. Ca. 40 pct. træner i fitnesscenter.
- *Positivt:* 67 pct. af de unge er tilfredse eller meget tilfredse med deres kroppe. Halvdelen af de unge tænker sjældent eller aldrig på deres vægt. 57 pct. oplever kun et lille eller meget lille pres for at gå i det rigtige tøj. 88 pct. har aldrig prøvet at sulte sig selv. 91 pct. har aldrig prøvet at kaste op med vilje. Næsten 99 pct. har ikke prøvet anabolske steroider. Træning i fitnesscenter mindsker utilfredsheden med kroppen.
- *Negativt 1:* 10 pct. af de unge er utilfredse eller meget utilfredse med deres kroppe. En tredjedel tænker ofte eller altid på deres vægt. 18 pct. oplever et stort eller meget stort pres for at gå i det rigtige tøj. 12 pct. har prøvet at sulte sig selv, mens lidt under 9 pct. har prøvet at kaste op med vilje. Hver tredje ung har prøvet at være på slankekur, og den samme andel har prøvet at spise uhæmmet meget på kort tid med ubehag til følge. Hver fjerde ung har følt skyld over at spise, og den samme andel har prøvet at tælle kalorier. 8 pct. har overvejet at få en kosmetisk operation, mens 3 pct. har fået en. Ca. 3 pct. har overvejet at tage anabolske steroider, mens lidt over 1 pct. har prøvet at tage dem.
- *Negativt 2:* Flere af ovenstående forhold er forbundet med en øget utilfredshed med kroppen: Tænker de unge hyppigt på deres vægt, har de prøvet at sulte sig selv, at kaste op med vilje, at føle skyld over at spise, at spise uhæmmet meget med ubehag til følge, og har de fået en kosmetisk operation, er de mere tilbøjelige til at være utilfredse eller meget utilfredse med kroppen end andre unge.
- *Køn:* Flere unge kvinder end mænd er utilfredse med kroppen. Og de adfærdsformer, der er forbundet til kropslig utilfredshed, er også mere udbredt blandt kvinderne. Det gælder det ofte at tænke vægten, sulte sig selv, kaste op med vilje, kontrollere kalorieindtag, føle skyld over at spise, være på slankekur og få eller overveje at få en plastikoperation. Lige mange kvinder og mænd oplever det som et stort pres at gå i det rigtige tøj. Lidt flere mænd end kvinder har spist uhæmmet meget med ubehag til følge og træner i fitnesscenter. Og endelig har langt flere mænd end kvinder taget eller overvejet at tage anabolske steroider.
- *Etnicitet:* Det er mere udbredt blandt unge med etnisk minoritetsbaggrund ofte eller altid at tænke på vægten. Blandt de unge kvinder med minoritetsbaggrund er det ligefrem en majoritet (ca. 52 pct.), der har denne tilbøjelighed. Der er også en øget tilbøjelighed til, at de unge kvinder med etnisk minoritetsbaggrund inden for den seneste måned har følt skyld over at spise. Signifikant større andel af de unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund end af alle unge mænd har prøvet anabolske steroider.

- *Social status:* De unge ledige ligger i toppen, når det handler om at være utilfredse med kroppen, at have sultet sig selv indenfor den seneste måned og at have taget eller overvejet at tage anabolske steroider. De unge på de videregående uddannelser ligger derimod i toppen, når det drejer sig om ofte at tænke på vægten og at have følt skyld over at spise indenfor den seneste måned, hvor også gymnasieeleverne er godt med. Hvis man ser bort fra det at have overvejet at tage anabolske steroider, ligger de unge fra erhvervsskolerne forholdsvis lavt på alle de nævnte områder.
- *Skelsættende oplevelser:* Det at have prøvet at sulte sig selv er forbundet til alle de skelsættende oplevelser, vi undersøger. Mere end tre gange så mange af de unge, der har været udsat for incest, som af alle de unge i undersøgelsen, har prøvet at sulte sig selv. Der er også en stærk sammenhæng mellem det at have prøvet at sulte sig selv og det at have været udsat for forældres vold eller at have oplevet vold i familien samt det at have misbrugerforældre.

Unge seksualitet

- *Neutralt:* Den seksuelle debutalder ligger lige under 16 år. Næsten 95 pct. definerer sig som heteroseksuelle, Under 3 pct. definerer sig som biseksuelle, og under 1 pct. definerer sig som homoseksuelle. Den mest udbredte seksualpartner er en kæreste (94 pct.), derefter kommer en ven eller veninde (53 pct.), mens en ukendt er nummer tre (38 pct.). Lidt under 10 pct. af de unge, der har debuteret seksuelt, har haft sex med flere på en gang.
- *Positivt:* Ser man bort fra ubeskyttet samleje, er det en klar minoritet af de unge, der har haft nedenstående oplevelser i forbindelse med sex:
- *Negativt:* Næsten 70 pct. af de unge, der har debuteret seksuelt, har haft ubeskyttet samleje på et tidspunkt, ca. 16 pct. har fået en kønssygdom, og 4 pct. af de unge kvinder har fået en abort. Lidt over en tredjedel af de unge, der har debuteret seksuelt, har på et tidspunkt fortrudt, at de har haft sex. Lidt over hver syvende har følt sig billige dagen efter, de har haft sex, og ca. hver tiende har følt sig presset til at gøre noget, de ikke ville. Næsten 3 pct. har selv presset andre til at gøre noget, de ikke ville. De unge, der har haft sex med en, de ikke kender, er langt mere tilbøjelige til at have disse erfaringer end andre unge.
- *Køn:* Der er kun små forskelle på, hvilke seksualpartnere de to køn har erfaringer med. Signifikant flere unge mænd end kvinder har dog haft ubeskyttet sex, mens flere kvinder end mænd angiver at have fået en kønssygdom. En større andel af de unge kvinder end af de unge mænd har prøvet at fortryde, at de har haft sex, har følt sig billige dagen efter sex, og er blevet presset til at gøre noget, de ikke havde lyst til. En større andel af de unge mænd end af de unge kvinder har presset andre til noget, de ikke havde lyst til. Der er dog ingen forskel på den indbyrdes rækkefølge mellem de negative oplevelser hos de to køn.

Unge og rusmidler

- *Positivt:* Næsten 69 pct. af de unge er ikke-rygere. 10 pct. af de unge drikker ikke alkohol, og over 4 pct. af de unge drikker sig aldrig fulde. 62 pct. af de unge har aldrig prøvet hash eller stoffer. Ikke-rygerne er mere tilbøjelige end andre unge til ikke at drikke alkohol. De unge, der hverken ryger hash eller tager andre former for stoffer, er også mindre tilbøjelige end an-

dre unge til at drikke sig fulde flere gange om ugen. De unge, der har prøvet hash eller stoffer for mere end et halvt år siden, har ganske gennemsnitlige alkoholvaner.

- *Negativt:* Næsten 22 pct. af de unge ryger fast, mens 10 pct. betegner sig selv som festrygere. Ni ud af ti unge drikker alkohol, ca. 5 pct. drikker sig fulde flere gange om uge, og mere end 16 pct. drikker sig fulde hver uge. 26 pct. af de unge har prøvet hash men ikke stoffer. 11 pct. har prøvet begge dele. De faste rygere er mere tilbøjelige til at drikke sig fulde flere gange om ugen end de øvrige unge. Festrygerne er derimod mest tilbøjelige til at drikke sig fulde én gang om ugen. Det er en klar majoritet af de unge, der har røget hash eller taget stoffer indenfor den seneste måned, der drikker sig fuld en gang om ugen eller oftere.
- *Køn og alder:* Antallet af faste rygere topper ved 19-års alderen, og antallet af festrygere topper ved 20-årsalderen. Flere unge mænd end kvinder ryger - det gælder især blandt de faste rygere. Antallet af unge, der drikker alkohol, forøges mest mellem de 15 og 16 år. Væsentligt flere unge mænd end unge kvinder drikker sig ofte fulde. Men der er visse kønsmæssige forskydninger med alderen: Den højeste andel af de unge mænd, som ofte drikker sig fulde, findes blandt de 20-årige mænd. Hos kvinderne er det højeste tal blandt de 23-årige. Der er dog et massivt fald blandt de 24-årige kvinder. En mindre andel af de 24-årige kvinder end af de 15-årige kvinder drikker sig ofte fulde. Samme markante fald ses ikke hos mændene. Flere unge mænd end kvinder har prøvet at ryge hash. Blandt de 20-24-årige unge mænd er det et majoritetsfænomen at have prøvet hash. Et stigende antal unge får med alderen prøvet både hash og narkotika, men for de fleste forekommer stofbrugen ikke aktuelt.
- *Etnicitet:* En lidt større andel af de etniske minoritetsunge har indenfor den sidste måned røget hash eller taget andre former for narkotiske stoffer. Væsentligt flere af dem er endvidere faste rygere. Andelen, der drikker sig fulde flere gange om ugen, er lavere end andelen af alle unge i undersøgelsen, men der er en øget tilbøjelighed til, at unge kvinder med etnisk minoritetsbaggrund drikker sig fulde flere gange om ugen. Der er dog væsentligt færre af de unge kvinder med etnisk minoritetsbaggrund end af alle de unge kvinder, der drikker sig fulde en gang om ugen. Samtidig er der blandt både kvinder og mænd med etnisk minoritetsbaggrund en tilbøjelighed til at drikke sig fuld sjældnere end tilfældet er for alle unge, ligesom der er en øget tilbøjelighed til slet ikke at drikke alkohol.
- *Social status:* Næsten en lige stor andel af de unge, der er ledige, i arbejde og går på erhvervsuddannelserne, er faste rygere. Tallene er dobbelt så høje som tallene for de unge på gymnasierne, der til gengæld topper listen over de unge, der drikker sig fulde hver uge. De unge på erhvervsuddannelserne topper dog listen over de unge, der drikker sig fulde flere gange om ugen. Der er en størst andel af de ledige unge, som har prøvet hash eller stoffer indenfor den seneste måned. Derefter kommer de arbejdende unge og de unge på erhvervsuddannelserne.
- *Skelsættende oplevelser:* Dødsfald i familien er den skelsættende oplevelse, der i højeste grad øger tilbøjeligheden til at have røget hash. Hash i kombination med stoffer er dog i højere grad forbundet til det at have været udsat for vold i familien, at have misbrugerforældre, og at have oplevet vold mod andre i familien.

Unge og kriminalitet

- *Positivt*: Næsten 71 pct. af de unge har ikke udøvet nogen som helst form for kriminalitetsadfærd. Hvis man ikke har erfaringer med at overfalde andre eller medvirke til overfald på andre, er der en øget sandsynlighed for, at man heller ikke selv bliver udsat for overfald.
- *Negativt*: 6 pct. af de unge har erfaringer med at udøve hård kriminalitetsadfærd (overfald og indbrudstyveri), mens 23 pct. har erfaringer med at udøve mildere former for kriminalitetsadfærd (tyveri af personlige genstande, butikstyveri og trusler). Næsten halvdelen af de unge fortæller endvidere, at de har været udsat for trusler, mens en femtedel fortæller, at de er blevet overfaldet. Har man overfaldet eller medvirket til overfald på andre, er der en øget risiko for, at man også selv har været udsat for overfald. En majoritet af de unge, der har udsat andre for overfald eller medvirket til det, er således selv blevet overfaldet.
- *Køn*: Der er en større andel af de unge mænd end af de unge kvinder, der har erfaringer med at udøve alle de former for kriminalitetsadfærd, vi har undersøgt. Der er også flere kvinder (77 pct.) end mænd (65 pct.), der slet ikke har nogle erfaringer med kriminalitet.
- *Etnicitet*: Dobbelt så mange af de unge med etnisk minoritetsbaggrund (over 13 pct.) som af alle de unge (ca. 6 pct.) har erfaringer med hård kriminalitet. Det skyldes dog primært de unge mænd med etnisk baggrund, hvor hver femte har erfaring med de alvorligste former for kriminalitet.
- *Social status*: 18 pct. af de ledige har erfaringer med hård kriminalitet. Derefter følger de langt yngre unge fra erhvervsuddannelserne og de unge i arbejde. Unge på de videregående uddannelser og på gymnasierne har til gengæld ikke meget større erfaring med kriminalitet end de helt unge i grundskolen.
- *Skelsættende oplevelser*: Det at have erfaringer med alvorlig kriminalitet er stærkest forbundet med det at have været udsat for vold i familien, det at have oplevet vold mod andre i familien, det at have misbrugerforældre og det at have været udsat for incest.

Forbindelser mellem mistrivelsrelaterede adfærdsformer

Visse adfærdsformer, der er nævnt under de forskellige områder i rapporten, er forbundet i to klumper:

- *Den første klump* består bl.a. af det at være utilfreds med kroppen, det at have prøvet at sulte sig, at have prøvet at cutte sig, at have overvejet eller forsøgt at begå selvmord, at have en negativ helbredsbedømmelse, at have seksuel risikoadfærd, at have følt sig presset til sex, at føle sig ensom og ofte være blevet mobbet. Disse adfærdsformer er m.a.o. indbyrdes forbundne. Har man en af disse adfærdsformer, er der m.a.o. større sandsynlighed for, at man også har de andre adfærdsformer i klumpen. I rapporten peges ikke på årsagssammenhænge, blot på sammenhænge.
- *Den anden klump* består af det at have en forhøjet kriminalitetsadfærd og rusmiddelbrug, det at mobbe andre, det at have taget anabolske steroider, at have seksuel risikoadfærd og det at have presset andre til sex. Også disse adfærdsformer er indbyrdes forbundne. Har man en af

disse adfærdsformer, er der m.a.o. større sandsynlighed for, at man også har de andre adfærdsformer i klumpen. I rapporten peges ikke på årsagssammenhænge, blot på sammenhænge.

- Der er en overrepræsentation af unge kvinder i den første klump og en overrepræsentation af unge mænd i den anden klump. Der findes dog unge kvinder og mænd i begge klumper.

3) Koblinger mellem subjektiv tristelse og tristelse og mistrivelse i adfærd

- Mistrivelsesrelateret adfærd øger sandsynligheden for subjektiv mistrivelse. Der er således en tilbøjelighed til, at mistrivelsesrelateret adfærd er forbundet med mere *negative vurderinger* af de aspekter af den selv og livet, der indgår i den subjektive tristelse: livet som helhed, problemer i hverdagen, selvtillid og popularitet.
- Men selvom mistrivelsesrelateret adfærd øger tilbøjeligheden til at have negative vurderinger af selv og livet, er det kun enkelte af de mistrivelsesrelaterede adfærdsformer, som er forbundet til en majoritet af negative vurderinger af de aspekter af selv og livet, der indgår i den subjektive tristelse. Der er m.a.o. større sandsynlighed for, at man har *positive* end negative vurderinger – også selvom man udviser tegn på mistrivelse i sin adfærd.
- Der er imidlertid forskel på, hvilken effekt forskellige mistrivelsesrelaterede adfærdsformer har på vurderingerne af selv og livet. Den negative effekt på den subjektive tristelse er ofte knyttet til adfærdsformerne i den *første klump*, mens visse adfærdsformer i den *anden klump* ligefrem har en positiv effekt på den subjektive tristelse. Dvs., at de mistrivelsesrelaterede adfærdsformer, hvor der er en *overvægt af unge kvinder* (jf. den første klump), i højere grad er forbundet til subjektiv mistrivelse end de mistrivelsesrelaterede adfærdsformer, hvor der er en *overvægt af unge mænd* (jf. den anden klump).
- Den mest negative effekt på den subjektive mistrivelse ses i relation til det at have *kastet op* og *sultet sig* indenfor den seneste uge, det at have *skåret i sig selv*, det at være *utilfreds med sin krop*, det at *føle sig udenfor og isoleret* samt det at have forsøgt *selvmord*. De områder af den subjektive mistrivelse, der især påvirkes negativt af disse adfærdsformer, er *selvtilliden og vurderingen af livet* som helhed. Men også det at have problemer, der gør det svært at klare hverdagen, og populariteten, påvirkes i nogen grad negativt.
- Det er især *populariteten*, der er genstand for en positiv effekt af visse mistrivelsesrelaterede adfærdsformer: Det gælder det at have *mobbet andre*, at have spist *anabolske steroider*, at have *spist uhæmmet* meget på kort tid indenfor den seneste uge, at have haft en *kønssygdom*, at have haft *ubeskyttet samleje*, at have prøvet at *presse nogen* til noget seksuelt, at have været *fuld* flere gange om ugen, og det at have *prøvet hash og stoffer*. *Selvtilliden* får også et boost af nogle af disse adfærdsformer. Det at være festryger påvirker kun selvtilliden, men ikke populariteten.
- Visse adfærdsformer har slet *ingen effekt* på den subjektive tristelse: Det gælder det at opleve pres for at gå i det rigtige tøj og at tillægge udseendet stor betydning.

- I rapporten reflekteres afslutningsvis over forholdet mellem trivlsen i de to trivselsspor. Især reflekteres over den positive effekt, som visse af de mistrivselrelaterede adfærdsformer har på den subjektive trivsel – ikke mindst på populariteten. Der sættes spørgsmålstegn ved, om det altid er et trivselstegn at føle sig mere populær end andre. Ikke desto mindre argumenteres der for, at de mistrivselrelaterede adfærdsformer i den første klump har en *selv-rettet* karakter, der ser ud til at være værre for den subjektive mistrivsel end adfærdsformerne i den anden klump, der snarere er *rettet væk fra selvet*. Idet de unge kvinder er overrepræsenteret i den første klump, ser deres mistrivsel i højere grad end de unge mænds ud til at gøre sig gældende i begge trivselsspor. Spørgsmålet er derfor, om deres mistrivsel er mere gennemgribende end de unge mænds.
- Idet unge *ledige* er overrepræsenterede i næsten alle mistrivselrelaterede adfærdsformer i begge klumper, samtidig med at de har mere subjektiv mistrivsel end andre unge, bør det understreges, at ingen gruppe uanset køn er så hårdt ramt som de ledige. Mistrivlsen ser altså ud til at have en betydelig social slagside.

Center for
Ungdomsforskning,
Danmarks Pædagogiske
Universitetskole,
Aarhus Universitet

Tuborgvej 164
2400 København NV
Tel: 8888 9074
Fax: 8888 9922
www.cefu.dk

